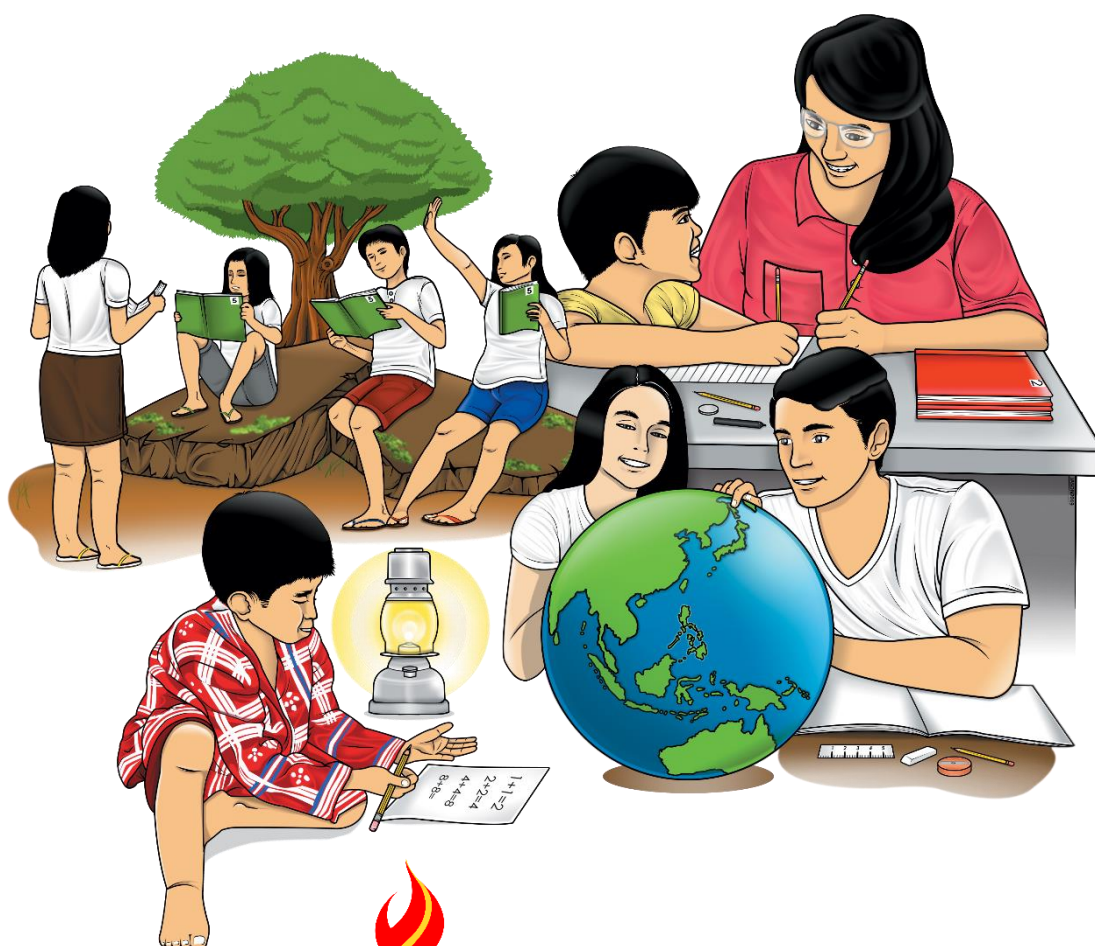

Araling Panlipunan

Unang Markahan – Modyul 6: Mga Karapatan at Tungkulin bilang Isang Mamimili

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Araling Panlipunan – Ikasiyam na Baitang

Alternative Delivery Mode

Unang Markahan – Modyul 6: Mga Karapatan at Tungkulin bilang Isang Mamimili **Unang Edisyon, 2020**

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Dorisa S. Cunting, Precious Ann A. Breva, Mervin I. Musil, Ezel D. Fuentes,
Noeme S. Santillan, Rowena J. Cortez, Rowena A. Adavan,
Junel J. Boladola, Catherine D. Tornandizo

Editor: Mohamar D. Rindo PhD, Nelson S. Lasagas

Tagasuri: Alma L. Carbonilla EdD

Tagaguhit: Name

Tagalapat: Name

Tagapamahala: Dr. Isabelita M. Borres CESO III

Eugenio B. Penales EdD

Sonia D. Gonzales

Majarani M. Jacinto, EdD, CESO VI

Juliet A. Magallanes EdD

Florencio R. Caballero DTE

Alma D. Belarmino EdD

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region IX

Office Address: Regional Center, Balintawak, Pagadian City

E-mail Address: region9@deped.gov.ph

Araling Panlipunan

**Unang Markahan – Modyul 6:
Mga Karapatan at Tungkulin
bilang Isang Mamimili**

Paunang Salita

Para sa tagapagdaloy:

Malugod na pagtanggap sa asignaturang Araling Panlipunan-9 ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul para sa araling Mga Karapatan at Tungkulin Bilang Isang Mamimili!

Ang modyul na ito ay pinagtutulungang dinisenyo, nilinang at sinuri ng mga edukador mula sa pampubliko at pampribadong institusyon upang gabayan ka, ang gurong tagapagdaloy upang matulungang makamit ng mag-aaral ang pamantayang itinakda ng Kurikulum ng K to12 habang kanilang pinanagumpayan ang pansarili, panlipunan at pang-ekonomikong hamon sa pag-aaral.

Ang tulong-aral na ito ay umaasang makauugnay ang mag-aaral sa mapatnubay at malayang pagkatuto na mga gawain ayon sa kanilang kakayahan, bilis at oras. Naglalayon din itong matulungan ang mag-aaral upang makamit ang mga kasanayang pan-21 siglo habang isinasaalang-alang ang kanilang mga pangangailangan at kalagayan.

Bilang karagdagan sa materyal ng pangunahing teksto, makikita ninyo ang kahong ito sa pinakakatawan ng modyul:

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, panulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Bilang tagapagdaloy, inaasahang bibigyan mo ng paunang kaalaman ang mag-aaral kung paano gamitin ang modyul na ito. Kinakailangan ding subaybayan at itala ang pag-unlad nila habang hinahayaan silang pamahalaan ang kanilang sariling pagkatuto. Bukod dito, inaasahan mula sa iyo na higit pang hikayatin at gabayan ang mag-aaral habang isinasagawa ang mga gawaing nakapaloob sa modyul.

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa Araling Panlipunan-9 ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul ukol sa Mga Karapatan at Tungkulin Bilang Isang Mamimili!

Ang kamay ay madalas gamiting simbolo ng kakayahan, aksyon at layunin. Sa pamamagitan ng ating mga kamay tayo ay maaaring matuto, lumikha, at magsakatuparan ng gawain. Ang kamay sa tulong-aral na ito ay sumisimbolo na ikaw, bilang isang mag-aaral, ay may angking kakayahang matutuhan ang mga kaugnay na kompetensi at kasanayan. Ang iyong pang-akademikong tagumpay ay nakasalalay sa iyong sarili o sa iyong mga kamay.

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi at icon na dapat mong maunawaan.

Alamin

Sa bahaging ito, malalaman mo ang mga dapat mong matutuhan sa modyul.

Subukin

Sa pagsusulit na ito, makikita natin kung ano na ang kaalaman mo sa aralin ng modyul. Kung nakuha mo ang lahat ng tamang sagot (100%), maaari mong laktawan ang bahaging ito ng modyul.

Balikan

Ito ay maikling pagsasanay o balik-aral upang matulungan kang maiugnay ang kasalukuyang aralin sa naunang leksyon.

Tuklasin

Sa bahaging ito, ang bagong aralin ay ipakikilala sa iyo sa maraming paraan tulad ng isang kuwento, awitin, tula, pambukas na suliranin, gawain o isang sitwasyon.

Suriin

Sa seksyong ito, bibigyan ka ng maikling pagtalakay sa aralin. Layunin nitong matulungan kang maunawaan ang bagong konsepto at mga kasanayan.

Pagyamanin

Binubuo ito ng mga gawaing para sa malayang pagsasanay upang mapagtibay ang iyong pang-unawa at mga kasanayan sa paksa. Maaari mong iwasto ang mga sagot mo sa pagsasanay gamit ang susi sa pagwawasto sa huling bahagi ng modyul.

Isaisip

Naglalaman ito ng mga katanungan o pupunan ang patlang ng pangungusap o talata upang maproseso kung anong natutuhan mo mula sa aralin.

Isagawa

Ito ay naglalaman ng gawaing makatutulong sa iyo upang maisalin ang bagong kaalaman o kasanayan sa tunay na sitwasyon o realidad ng buhay.

Tayahin

Ito ay gawain na naglalayong matasa o masukat ang antas ng pagkatuto sa pagkamit ng natutuhang kompetensi.

Karagdagang Gawain

Sa bahaging ito, may ibibigay sa iyong panibagong gawain upang pagyamanin ang iyong kaalaman o kasanayan sa natutuhang aralin.

Susi sa Pagwawasto

Naglalaman ito ng mga tamang sagot sa lahat ng mga gawain sa modyul.

Sa katapusan ng modyul na ito, makikita mo rin ang:

Sanggunian

Ito ang talaan ng lahat ng pinagkuhanan sa paglikha o paglinang ng modyul na ito.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutin ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagdaloy kung tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong sa iyong mga magulang, sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi. Kaya mo ito!

Alamin

Pamantayang Pangnilalaman	Pamantayan sa Pagganap
Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa sa mga pangunahing konsepto ng ekonomiks bilang batayan ng matalino at maunlad na pang-araw-araw na pamumuhay.	Ang mga mag-aaral ay naisasabuhay ang pag-unawa sa mga pangunahing konsepto ng ekonomiks bilang batayan ng matalino at maunlad na pang-araw-araw na pamumuhay.

Mga Nilalaman (Paksa/ Aralin)

1. Mga Karapatan at Tungkulin Bilang Isang Mamimili
  - 1.1 Walong Karapatan Ng Mamimili
  - 1.2 Limang Pananagutan Ng Mga Mamimili
  - 1.3 *Consumer Protection Agencies*

Mga Pamantayan sa Pagkatuto

Pagkatapos mapag-aralan ang modyul na ito, ang mag-aaral ay inaasahang:

1. Naipagtatanggol ang mga karapatan at nagagampanan ang mga tungkulin bilang isang mamimili.

Sa nakaraang aralin, natutunan ang tungkol sa konsepto ng pagkonsumo. Dito nasusuri na sa isang ekonomiyang walang matutugunan na pangangailangan at kagustuhan ng tao kung hindi gagamit o lilikha ng produkto.

Sa modyul na ito ay mapag-aaralan ang tungkol sa karapatan at tungkulin ng mamimili. Sa usapin pa lamang ng pag-aanunsiyo, masusuri na may potensiyal na panganib na maibubunga nito sa pagkonsumo ng mamimili. Dahil dito kinikilala ng pamahalaan ang mga karapatan ng mga mamimili at maging ang mga responsibilidad na dapat gampanan ng isang mamimili.

Subukin

Panimulang Gawain: Pagtataya

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang bawat pangungusap. Piliin ang titik ng tamang sagot at isulat sa sagutang papel.

1. Alin sa mga sumusunod ang nagpalabas ng karapatan ng mga mamimili upang maging gabay sa kanilang transaksyon sa pamilihan?
  - a. *Department of Labor and Employment*
  - b. *Department of Trade and Industry*
  - c. *Energy Regulatory Commission*
  - d. *Securities and Exchange Commission*

2. Sa paanong paraan mo maitataguyod ang karapatan sa tamang impormasyon?
  - a. Pag- aralan ang nakatatak sa etiketa ukol sa sangkap, dami at komposisyon sa produkto
  - b. Pahalagahan ang kalidad at hindi ang tatak ng produkto o serbisyong bibilhin
  - c. Palagiang gumamit ng *recycled* na produkto upang mapangalagaan ang kapaligiran
  - d. Palagiang pumunta sa timbangan ng bayan upang matiyak na husto ang bibilhing produkto
3. Bumili si Maria ng *lipstick* sa *mall* ngunit nang ito ay kanyang ginamit naging sanhi ito ng pamamaga ng kanyang labi. Anong karapatan ang dapat ipaglaban dito?
  - a. Karapatang Dinggin
  - b. Karapatan sa kaligtasan
  - c. Karapatang Pumili
  - d. Karapatan sa mga pangunahing pangangailangan
4. Ito ay nagtataglay ng karapatan sa katalinuhan at kaalaman na kinakailangan upang makagawa ng hakbanging makatutulong sa mga desisyong pangmamimili.
  - a. Karapatan sa Pagtuturo Tungkol sa Pagiging Matalinong Mamimili
  - b. Karapatang Bayaran at Tumbasan sa Ano mang Kapinsalaan
  - c. Karapatan sa Palatastasan
  - d. Karapatan sa Isang Malinis na Kapaligiran
5. Aling batas ang nangangalaga sa kapakanan ng mamimili?
  - a. *Republic Act 10368*
  - b. *Republic Act 7160*
  - c. *Republic Act 7394*
  - d. *Republic Act 9003*
6. Tumutukoy sa karapatang maipahayag ang interes ng mga mamimili sa paggawa at pagsakatuparan ng mga patakaran at batas ng pamahalaan.
  - a. Karapatang Dinggin
  - b. Karapatang Pumili
  - c. Karapatan sa Kaligtasan
  - d. Karapatan sa Patalastasan
7. Ang mga sumusunod ay tungkulin ng mamimili **MALIBAN** sa isa.
  - a. Maipapahayag ang sarili at kumilos upang makatiyak sa makatarungang pakikitungo

- b. Mabatid ang kahihinatnan ng ating kapaligiran bunga ng hindi wastong pagkonsumo
  - c. Magtatag ng samahang mamimili upang magkaroon ng lakas at kapangyarihang maitaguyod at mapangalagaan ang ating kapakanan
  - d. Makatiyak na ang kapakanan ng mamimili ay lubusang isaalang-alang sa paggawa at pagpapatupad ng anumang patakaran ng pamahalaan
8. Alin sa mga sumusunod ang tumutukoy sa pagiging listo at mausisa tungkol sa kung ano ang gamit, halaga, at kalidad ng mga paninda at paglilingkod na ating ginagamit?
- a. Kamalayan sa Kapaligiran
  - b. May Alternatibo o Pamalit
  - c. Mapanuring Kamalayan
  - d. Pagmamalasakit na Panlipunan
9. Bakit mahalaga ang batas na nangangalaga sa karapatan ng mamimili?
- a. Madali lamang matutunton ng pamahalaan ang mga negosyanteng lumalabag sa patakaran ng pagkonsumo
  - b. Nagbibigay-proteksiyon ito sa mga mamimili laban sa mga panganib sa pagkonsumo
  - c. Napapadali nito ang pamimili ng mga konsyumer sa mga tindahan
  - d. Pinangangalagaan nito ang mga nagmamay-ari ng tindahan o negosyo
10. Alin sa sumusunod na mga ahensiya ang tumutulong sa pagsugpo ng mga maling etiketa ng gamot, pagkain, pabango at *make-up*?
- a. *Bureau of Food and Drugs*
  - b. *City / Provincial / Municipal Treasurer*
  - c. *Department of Trade and Industry*
  - d. *Energy Regulatory Commission*
11. Ito ay tumutugon sa reklamo laban sa pagbebenta ng di-wastong sukat o timbang ng mga gasolinahan at mga mangangalakal ng *Liquified Petroleum Gas*.
- a. *Energy Regulatory Commission*
  - b. *Department of Environment and Natural Resources*
  - c. *Fertilizer and Pesticide Authority*
  - d. *Securities and Exchange Commission*
12. Alin sa sumusunod ang tumutukoy sa pagiging makatwiran?
- a. Hindi nagpapadala sa popularidad ng produkto na may mataas na presyo
  - b. Laging handa, alerto at mapagmasid sa mga maling gawain lalo na sa pagsusukli at paggamit ng timbangan

- c. Marunong humanap ng pamalit o panghalili na makatutugon din sa pangangailangang tinutugunan ng produktong dating binibili
  - d. Sa pagpili ng isang produkto ay isinaalang-alang ang presyo at kalakal nito
13. Ito ay may tungkuling magtatag ng samahang mamimili upang magkaroon ng lakas at kapangyarihang maitaguyod at mapangalagaan ang ating kapakanan.
- a. Kamalayang Kapaligiran
  - b. Mapanuring Kamalayan
  - c. Pagkilos
  - d. Pagkakaisa
14. Aling karapatan ng mamimili ang tumutukoy sa karapatang mapangalagaan laban sa mapanlinlang, madaya na patalastas, mga etiketa at iba pang hindi wasto at hindi matapat na gawain?
- a. Karapatang Dinggin
  - b. Karapatan sa Kaligtasan
  - c. Karapatan sa Patalastasan
  - d. Karapatang Pumili
15. Alin sa mga sumusunod ang pangunahing layunin ng *Department of Trade and Industry* o DTI?
- a. Ang pagtiyak sa kalidad at kaligtasan ng mga produkto
  - b. Ang pagmomonitor sa pag-aanunsiyo
  - c. Ang pagtiyak sa mga produktong pang-agrikultura
  - d. Ang pagtiyak sa pagbibigay ng sapat na impormasyon at edukasyon sa mamimili

Aralin

1

Mga Karapatan at Tungkulin bilang Isang Mamimili

Balikan

Gawain 1: Kumpletuhin Mo!

Panuto: Ipahayag ang nalalaman tungkol sa karapatan, tungkulin at *Consumer Protection Agencies* sa pamamagitan ng pagbuo sa mga pangungusap sa ibaba. Gawin ito sa sagutang papel.

Para sa akin ang karapatan ay _____

_____
_____.

Ang tungkulin ay _____

_____
_____.

Ang *Consumer Protection Agencies* ay may gawaing _____

_____
_____.

Tuklasin

Gawain 2: Opinyon Ko, Ibahagi Ko!

Panuto: Ipaliwanag sa sariling opinyon ang kasabihang “*costumer is always right*”
Isulat ang sagot sa sagutang papel.

_____
_____
_____
_____.

Suriin

Matapos mong malaman ang mga paunang impormasyon tungkol sa aralin, ngayon naman ay iyong lilinangin ang mga kaalamang ito sa tulong ng mga teksto at mga gawain na inihanda upang maging batayan mo ng impormasyon. Inaasahang magagabayan ka ng mga inihandang gawain at teksto na masagot kung bakit mahalagang maitaguyod ang mga karapatan at magampanan ang katungkulan ng bawat konsyumer tungo sa isang matatag na ekonomiya. Halika at umpisahan na ang masayang pagbabasa at pang-unawa sa paksa.

BATAS NA NANGANGALAGA SA KAPAKANAN NG MAMIMILI

Nakatakda sa *Republic Act 7394 (Consumer Act of the Philippines)* ang mga kalipunan ng mga patakarang nagbibigay ng proteksiyon at nangangalaga sa interes ng mamimili. Isinusulong din ng batas na ito ang kagalingang dapat makamit ng lahat ng mamimili. Itinatadhana ng batas na ito ang mga pamantayang dapat sundin sa pagsasagawa at operasyon ng mga negosyo at industriya. Ang sumusunod ang binibigyang-pansin ng batas na ito:

- a. Kaligtasan at proteksiyon ng mamimili laban sa panganib sa kalusugan at kaligtasan.
- b. Proteksiyon laban sa mapanlinlang at hindi makatarungang gawaing may kaugnayan sa operasyon ng mga negosyo at industriya.
- c. Pagkakataong madinig ang reklamo at hinaing ng mamimili.
- d. Representasyon ng kinatawan ng mga samahan at mamimili sa pagbalangkas at pagbuo ng mga patakarang pangkabuhayan at panlipunan.

Walong Karapatan Ng Mamimili

Ang Kagawaran ng Kalakalan at Industriya (*Department of Trade and Industry o DTI*) ay naglabas ng walong karapatan ng mga mamimili upang maging gabay sa kanilang transaksyon sa pamilihan.

1. Karapatan sa mga pangunahing pangangailangan

May karapatan sa sapat na pagkain, pananamit, masisilungan, pangangalagang pangkalusugan, edukasyon at kalinisan upang mabuhay.

2. Karapatan sa Kaligtasan

May karapatang bigyan ng katiyakang ligtas at mapangangalagaan ka laban sa pangangalakal ng mga panindang makasasama o mapanganib sa iyong kalusugan.

3. Karapatan sa Patalastasan

May karapatang mapangalagaan laban sa mapanlinlang, madaya at mapanligaw na patalastas, mga etikita at iba pang hindi wasto at hindi matapat na gawain. Ito ay kailangang malaman ng mga mamimili upang maiwasan ang pagsasamantala ng iba.

4. Karapatang Pumili

May karapatang pumili ng iba't ibang produkto at paglilingkod sa halagang kaya mo. Kung ito ay monopolisado ng pribadong kompanya man, dapat na magkaroon ka ng katiyakan sa kasiya-siyang uri at halaga ang produkto nila.

5. Karapatang Dinggin

May karapatang makatiyak na ang kapakanan ng mamimili ay lubusang isinaalang-alang sa paggawa at pagpapatupad ng anumang patakaran ng pamahalaan.

6. Karapatang Bayaran at Tumbasan sa Ano mang Kapinsalaan

May karapatang bayaran at tumbasan sa ano mang kapinsalaan na nagbuhat sa produkto na binili mo. May karapatan kang mabayaran sa ano mang kasinungalingan o mababang uri ng paninda o paglilingkod na ibibigay o ipinagbibili kahit na ito ay sa pagkakamali, kapabayaan o masamang hangarin. Dapat na magkaroon ng walang bayad na tulong sa pagtatanggol sa hukuman o nang pag-aayos sa paghahabol.

7. Karapatan sa Pagtuturo Tungkol sa Pagiging Matalinong Mamimili

May karapatan sa *consumer education*, nagtatanong at nagtatanggol sa iyong karapatan. Ito ay nagtataglay ng karapatan sa katalinuhan at kaalaman na kinakailangan upang makagawa ng hakbanging makatutulong sa mga desisyong pangmamimili.

8. Karapatan sa Isang Malinis na Kapaligiran

May karapatan sa kalayaan, pagkakapantay-pantay at sapat na mga kalagayan sa buhay na nagbibigay pahintulot sa isang marangal at maayos na pagkatao at ikaw ay may malaking pananagutan na pangalagaan at pagbutihin ang iyong kapaligiran para sa kalusugan at kinabukasan ng ating saling lahi.

Limang Pananagutan Ng Mga Mamimili

Ang Kagawaran ng Kalakalan at Industriya ay nagpalaganap rin ng limang pananagutan ng mga mamimili. Ang sumusunod ay ang mga pananagutang binabanggit:

1. **Mapanuring Kamalayan** – ang tungkuling maging listo at mausisa tungkol sa kung ano ang gamit, halaga, at kalidad ng mga paninda at paglilingkod na ating ginagamit.
2. **Pagkilos** – ang tungkuling maipahayag ang ating sarili at kumilos upang makatiyak sa makatarungang pakikitungo. Kung tayo’y mananatili sa pagwawalang-bahala, patuloy tayong pagsasamantalahan ng mga mandarayang mangangalakal.
3. **Pagmamalasakit na Panlipunan** – ang tungkulin na alamin kung ano ang ibubunga ng ating pagkonsumo ng mga kalakal at serbisyo sa ibang mamamayan, lalo na ang pangkat ng maliliit o walang kapangyarihan, maging ito ay sa lokal, pambansa, o pandaigdig na komunidad.
4. **Kamalayan sa Kapaligiran** – ang tungkulin na mabatid ang kahihinatnan ng ating kapaligiran bunga ng hindi wastong pagkonsumo. Kailangang pangalagaan natin ang ating likas na kayamanan para sa ating kinabukasan.
5. **Pagkakaisa** – ang tungkuling magtatag ng samahang mamimili upang magkaroon ng lakas at kapangyarihang maitataguyod at mapangalagaan ang ating kapakanan.

Consumer Protection Agencies

Ang sumusunod ay mga ahensiya ng pamahalaan na tumutulong upang maisulong ang kapakanan ng mga mamimili:

Bureau of Food and Drugs (BFAD) - hinggil sa hinaluan/ pinagbabawal / maling etiketa ng gamot, pagkain, pabango, at *make-up*.

City/Provincial/Municipal Treasurer - hinggil sa timbang at sukat, madayang (*tampered*) timbangan at mapanlinlang na pagsukat.

Department of Trade and Industry (DTI) - hinggil sa paglabag sa batas ng kalakalan at industriya- maling etiketa ng mga produkto, madaya at mapanlinlang na gawain ng mga mangangalakal.

Energy Regulatory Commission (ERC) - reklamo laban sa pagbebenta ng di-wastong sukat o timbang ng mga gasolinahan at mg mangangalakal ng “*Liquified Petroleum Gas*”.

Environmental Management Bureau (DENR-EMB)- namamahala sa pangangalaga sa kapaligiran (polusyon- halimbawa ay pagsalaula sa hangin at tubig).

Fertilizer and Pesticide Authority (FPA) - hinggil sa hinaluan / pinagbabawal / maling etiketa ng pamatay-insekto at pamatay-salot.

Housing & Land Use Regulatory Board (HLURB) - nangangalaga sa mga bumibili ng bahay at lupa pati na rin ang mga *subdivision*.

Insurance Commission - hinggil sa hindi pagbabayad ng kabayaran ng seguro.

Philippine Overseas Employment Administration (POEA) - reklamo laban sa *illegal recruitment activities*.

Professional Regulatory Commission (PRC) - hinggil sa mga hindi matapat na pagsasagawa ng propesyon kabilang na ang mga *accountant, doctor, engineer, atbp.*

Securities & Exchange Commission (SEC) - hinggil sa paglabag sa binagong *Securities Act* tulad ng *pyramiding* na gawain.

Pamprosesong Tanong:

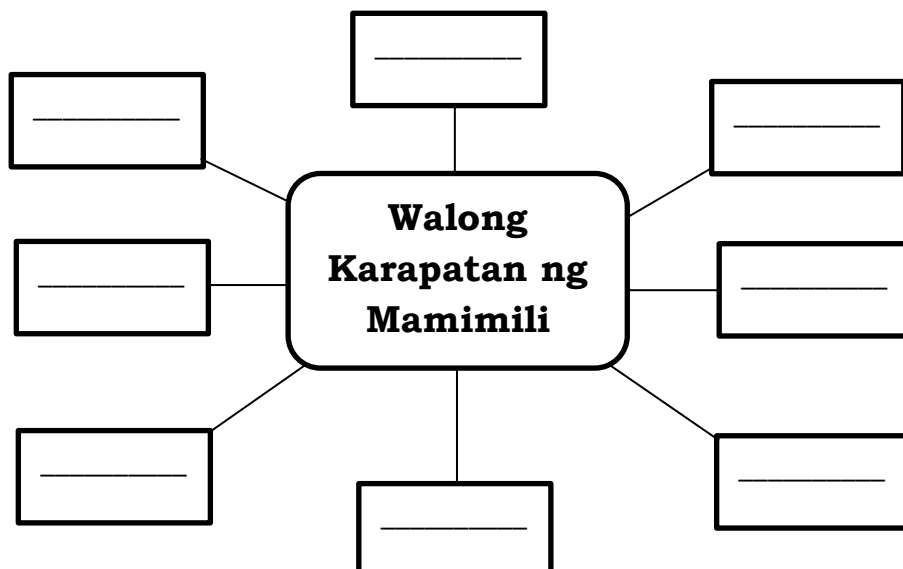
1. Alin sa mga karapatan ng mga mamimili ang madalas na hindi napahahalagahan? Magbigay ng sitwasyon.
2. Sa iyong palagay, nakatutulong ba ang iba't ibang ahensiya ng pamahalaan sa mga mamimili? Ipaliwanag.
3. Bakit mahalagang maging responsable sa pamimili at pagdedesisyon ng isang mamimili?
4. Paano maipagtatanggol ng mamimili ang kanyang mga karapatan at magagampanan ang kanyang pananagutan?

Pagyamanin

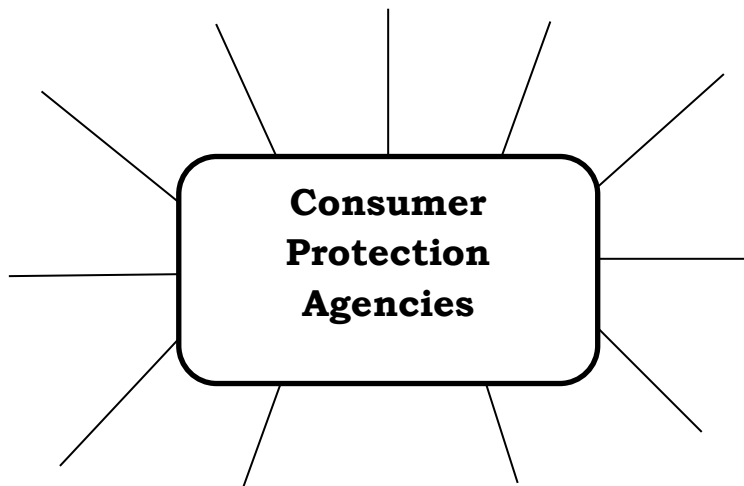
Gawain 3. Word Map

Panuto: Punan ang *word map* ng konsepto mula sa nabasang mga paksa.
Isulat sa sagutang papel ang sagot.

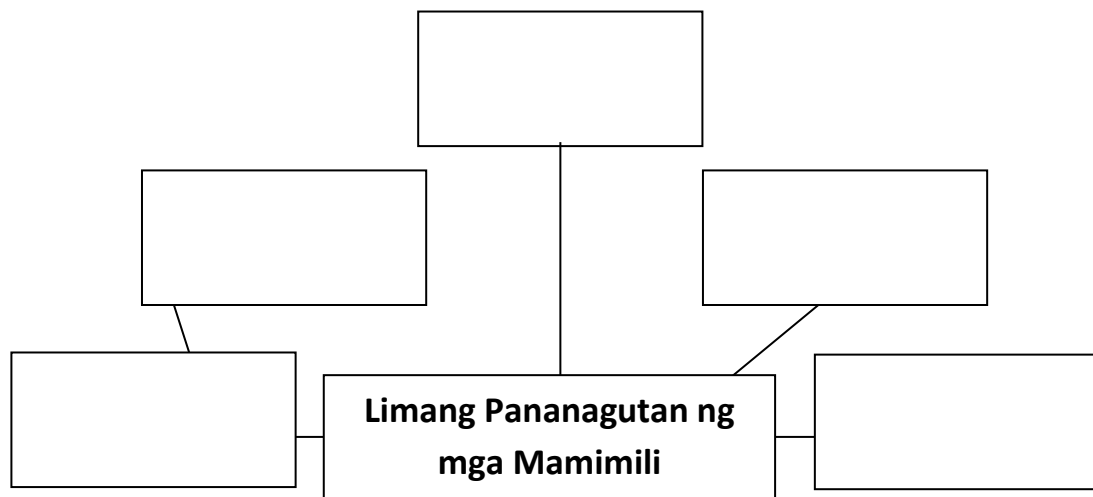
Gawain 4. Idea Web

Panuto: Ibigay ang hinihiling sa kahon. Isulat sa sagutang papel ang sagot.

Gawain 5. Puno ng Kaalaman

Panuto: Isulat sa loob ng dahon ang iba't ibang pananagutan ng mamimili.

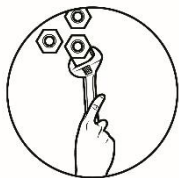

Isaisip

Mga mahahalagang kaalaman na dapat tandaan:

1. Binibigyan ng malawak na karapatan ng pamahalaan ang bawat mamimili sa pamamagitan ng *Consumer Act of the Philippines*.
2. Tungkulin ng mamimili ang pagiging responsable sa kanyang pamimili at pagdedesisyon.
3. Upang maging responsableng mamimili kinakailangang maitakda ang sarili niyang pangangailangan at kagustuhan.
4. Mahalagang magbayad ng wastong halaga ang mamimili para sa kanyang pagkonsumo.
5. Pangunahin sa mga tungkulin ng DTI ang pagtiyak sa kalidad at kaligtasan ng mga produkto.
6. Mahalagang sundin ng mamimili ang mga payong hakbangin sa pagkonsumo ng bilihin.
7. Ang mga babala at paalala na nakatatak sa isang produkto ay kailangang basahin ng mamimili bilang limitasyon.
8. Sa usapin pa lamang ng pag-aanunsyo masusuri na may potensiyal na panganib na maibubunga sa kanilang sarili ang pagkonsumo ng mamimili.
9. Tangkilikin ang mga produktong nilikha ng Pilipinong bahay-kalakal.
10. Tandaan na ang pagkonsumo ng produktong dayuhan ay nakapagpababa ng kita ng bansa.

Isagawa

Gawain 6: Punan Ako!

Panuto: Kung ikaw ay nahaharap sa sitwasyong kailangan mong ipagtanggol ang iyong karapatan bilang mamimili, ano ang gagawin mo? Isulat sa sagutang papel ang iyong sagot.

Sagot: _____
_____
_____
_____

Tayahin

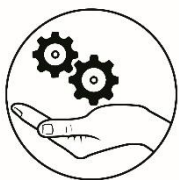
Panghuling Pagtataya

Panuto: Basahin at unawaing mabuti ang bawat pangungusap. Piliin ang titik ng tamang sagot at isulat sa sagutang papel.

1. Alin sa mga sumusunod ang nagpalabas ng karapatan ng mga mamimili upang maging gabay sa kanilang transaksyon sa pamilihan?
  - a. *Department of Labor and Employment*
  - b. *Department of Trade and Industry*
  - c. *Energy Regulatory Commission*
  - d. *Securities and Exchange Commission*
2. Sa paanong paraan mo maitataguyod ang karapatan sa tamang impormasyon?
  - a. Pag-aralan ang nakatatak sa etiketa ukol sa sangkap, dami at komposisyon sa produkto
  - b. Pahalagahan ang kalidad at hindi ang tatak ng produkto o serbisyong bibilhin
  - c. Palagiang gumamit ng *recycled* na produkto upang mapangalagaan ang kapaligiran
  - d. Palagiang pumunta sa timbangan ng bayan upang matiyak na husto ang bibilhing produkto
3. Bumili si Maria ng *lipstick* sa *mall* ngunit nang ito ay kanyang ginamit naging sanhi ito ng pamamaga ng kanyang labi. Anong karapatan ang dapat ipaglaban dito?
  - a. Karapatang Dinggin
  - b. Karapatan sa kaligtasan
  - c. Karapatang Pumili
  - d. Karapatan sa mga pangunahing pangangailangan
4. Ito ay nagtataglay ng karapatan sa katalinuhan at kaalaman na kinakailangan upang makagawa ng hakbanging makatutulong sa mga desisyong pangmamimili.
  - a. Karapatan sa Pagtuturo Tungkol sa Pagiging Matalinong Mamimili
  - b. Karapatang Bayaran at Tumbasan sa Ano mang Kapinsalaan
  - c. Karapatan sa Palatastasan
  - d. Karapatan sa Isang Malinis na Kapaligiran

5. Aling batas ang nangangalaga sa kapakanan ng mamimili?
- Republic Act 10368*
  - Republic Act 7160*
  - Republic Act 7394*
  - Republic Act 9003*
6. Tumutukoy sa karapatang maipahayag ang interes ng mga mamimili sa paggawa at pagsakatuparan ng mga patakaran at batas ng pamahalaan.
- Karapatang Dinggin
  - Karapatang Pumili
  - Karapatan sa Kaligtasan
  - Karapatan sa Patalastasan
7. Ang mga sumusunod ay tungkulin ng mamimili **MALIBAN** sa isa.
- Maipapahayag ang sarili at kumilos upang makatiyak sa makatarungang pakikitungo
  - Mabatid ang kahihinatnan ng ating kapaligiran bunga ng hindi wastong pagkonsumo
  - Magtatag ng samahang mamimili upang magkaroon ng lakas at kapangyarihang maitaguyod at mapangalagaan ang ating kapakanan
  - Makatiyak na ang kapakanan ng mamimili ay lubusang isaalang-alang sa paggawa at pagpapatupad ng anumang patakaran ng pamahalaan
8. Alin sa mga sumusunod ang tumutukoy sa pagiging listo at mausisa tungkol sa kung ano ang gamit, halaga, at kalidad ng mga paninda at paglilingkod na ating ginagamit?
- Kamalayan sa Kapaligiran
  - May Alternatibo o Pamalit
  - Mapanuring Kamalayan
  - Pagmamalasakit na Panlipunan
9. Bakit mahalaga ang batas na nangangalaga sa karapatan ng mamimili?
- Madali lamang matutunton ng pamahalaan ang mga negosyanteng lumalabag sa patakaran ng pagkonsumo
  - Nagbibigay-proteksiyon ito sa mga mamimili laban sa mga panganib sa pagkonsumo
  - Napapadali nito ang pamimili ng mga konsyumer sa mga tindahan
  - Pinangangalagaan nito ang mga nagmamay-ari ng tindahan o negosyo

10. Alin sa sumusunod na mga ahensiya ang tumutulong sa pagsugpo ng mga maling etiketa ng gamot, pagkain, pabango at *make-up*?
- Bureau of Food and Drugs*
  - City / Provincial / Municipal Treasurer*
  - Department of Trade and Industry*
  - Energy Regulatory Commission*
11. Ito ay tumutugon sa reklamo laban sa pagbebenta ng di-wastong sukat o timbang ng mga gasolinahan at mga mangangalakal ng *Liquified Petroleum Gas*.
- Energy Regulatory Commission*
  - Department of Environment and Natural Resources*
  - Fertilizer and Pesticide Authority*
  - Securities and Exchange Commission*
12. Alin sa sumusunod ang tumutukoy sa pagiging makatwiran?
- Hindi nagpapadala sa popularidad ng produkto na may mataas na presyo
  - Laging handa, alerto at mapagmasid sa mga maling gawain lalo na sa pagsusukli at paggamit ng timbangan
  - Marunong humanap ng pamalit o panghalili na makatutugon din sa pangangailangang tinutugunan ng produktong dating binibili
  - Sa pagpili ng isang produkto ay isinaalang-alang ang presyo at kalakal nito
13. Ito ay may tungkuling magtatag ng samahang mamimili upang magkaroon ng lakas at kapangyarihang maitaguyod at mapangalagaan ang ating kapakanan.
- Kamalayang Kapaligiran
  - Mapanuring Kamalayan
  - Pagkilos
  - Pagkakaisa
14. Aling karapatan ng mamimili ang tumutukoy sa karapatang mapangalagaan laban sa mapanlinlang, madaya na patalastas, mga etiketa at iba pang hindi wasto at hindi matapat na gawain?
- Karapatang Dinggin
  - Karapatan sa Kaligtasan
  - Karapatan sa Patalastasan
  - Karapatang Pumili
15. Alin sa mga sumusunod ang pangunahing layunin ng *Department of Trade and Industry* o DTI?
- Ang pagtiyak sa kalidad at kaligtasan ng mga produkto
  - Ang pagmomonitor sa pag-aanunsiyo
  - Ang pagtiyak sa mga produktong pang-agrikultura
  - Ang pagtiyak sa pagbibigay ng sapat na impormasyon at edukasyon sa mamimili

Karagdagang Gawain

Gawain 7: Karapatan Mo, Ipaglaban Mo!

Panuto: Ipagpalagay na ikaw ay nakabili o nakagamit ng produkto o serbisyo na binabanggit sa ibaba. Gumawa ng *letter of complaint* na ipaparating sa kinauukulang ahensiya ng pamahalaan. Mamili lang ng isang sitwasyon. Gawin ito sa sagutang papel.

1. Depektibong *cellphone*
2. *Lip balm* na naging sanhi ng pamamaga ng iyong labi.
3. *Double dead* na karne ng manok.
4. Maling timbang ng asukal.
5. Serbisyong *hair rebonding* na naging sanhi ng pagkasunog ng iyong buhok.

Pamantayan sa Pagmamarka			
Kriterya	Napakalinaw ang Pagkakabuo (10pts)	Lubhang malinaw ang pagkakabuo (5pts)	Hindi malinaw ang pagkakabuo (3pts)
Nilalaman			
Organisado			
Kalinisan			

Gawain 8: Poster-making o Islogan

Panuto: Gumawa ng isang poster o islogan na nagpapahayag ng pangangalaga sa karapatan ng mga mamimili. Maaaring gumamit ng *long bond paper* sa gawain at gamitin ang pamantayan ng pagmamarka bilang gabay.

Pamantayan sa Pagmamarka (Islogan/Poster)

Kaugnayan sa Paksa	- 30%
Pagkamalikhain	- 30%
Pagkaorihinal	- 30%
<u>Pangkalahatang Anyo</u>	<u>- 10%</u>
Kabuuan	100%

Susi sa Pagwawasto

- Panang**
Pagtaya
1. B
2. A
3. B
4. A
5. C
6. A
7. A
8. C
9. B
10. A
11. A
12. D
13. D
14. C
15. A

- Pagmamali:**
Gawain 3. Word Map
1. Karapatan sa mga pangunahing pangangailangan
2. Karapatan sa Kaligtasan
3. Karapatan sa Patastasan
4. Karapatang Pumihi
5. Karapatang Dingin
6. Karapatang Bayaran at Tumbasan sa Ano mang Kapinsalaan
7. Karapatan sa Pagtutuwong Tungkol sa Pagiging Matahihong Mamuhili
8. Karapatan sa Isang Malinis na Kapaligiran

- Gawain 5. Puno ng Kaalaman
1. Mapanuring Kamalayan
2. Pagkilos
3. Pagmamalasakit na Panipunan
4. Kamalayan sa Kapaligiran
5. Pagkatatasa

- Gawain 4. Idea Web**
1. Bureau of Food and Drugs (BFAD)
2. City/Provincial/Municipal Treasurer
3. Department of Trade and Industry (DTI)
4. Energy Regulatory Commission (ERC)
5. Environmental Management Bureau
6. DENR-EMB
7. Fertilizer and Pesticide Authority (FPA)
8. Housing & Land Use Regulatory Board
9. Insurance Commission
10. Philippine Overseas Employment Administration (POEA)
11. Professional Regulatory Commission (PRC)
12. Securities & Exchange Commission (SEC)

- Panghuling**
Pagtaya
1. B
2. A
3. B
4. A
5. C
6. A
7. A
8. C
9. B
10. A
11. A
12. D
13. D
14. C
15. A

Mga Sanggunian:

Mga Aklat at Modyul:

1. Ekonomiks_LM
2. Ekonomiks: Mga Konsepto at Aplikasyon

Pinagkunan ng mga Larawan

1. ArtsyBee, Grocery shopping woman merchandise. 2018. 1280 x 1096 px. Accessed May 22, 2020. <https://pixabay.com/illustrations/grocery-shopping-woman-merchandise-3550547>.
2. Mohamed_hassan. Weight Scale Equal Arm Balance Scale. 1280 x 1280 px. Accessed May 22, 2020.
3. <https://pixabay.com/illustrations/weight-scale-equal-arm-balance-scale-2402966>.
4. Dutchpirates. Needpix. Cashier Groceries Supermarket Free Photo. Accessed May 22, 2020. <https://www.needpix.com/photo/download/-780167/cashier-groceries-supermarket-store-customer-shop-counter-cash-food>.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph